

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาถึงความความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความรู้ การแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพและการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยมีขั้นตอนการศึกษา คือ

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) โดยมีขั้นตอนการศึกษา คือ

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary study) เป็นการศึกษาค้นคว้า จากตำราหนังสือ คือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนดแล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 420 คน

การสุ่มตัวอย่างเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2551 จำนวน 150 คนโดยพิจารณาจากบุคคลที่อายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจและเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจรวมทั้งให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ของ สรุศักดิ์ หลาบมาลา (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, น. 88) ซึ่งกล่าวว่า ถ้าหน่วยของประชากรจำนวนเป็นร้อย ใช้กลุ่มตัวอย่าง 15 - 30 % ของประชากร ดังนั้น กลุ่มประชากรสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลตำรวจจำนวน 420

คน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 126 คน แต่เพื่อความเหมาะสมในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นในการศึกษาแบ่งเป็นคำถาม 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยคำถามจำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา โรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการได้รับบริการเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุจำนวน 11 ข้อ แบ่งกลุ่มคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การรับฟังคำแนะนำ พูดคุยหรือขอคำปรึกษาจากแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สูงอายุ และการอบรม 3. การสนับสนุนในการหาความรู้จากแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับ การตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสุขภาพของตนเอง ประกอบด้วยคำถามจำนวน 29 ข้อ แบ่งกลุ่มคำถามออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การสังเกตอาการผิดปกติที่ควรไปพบแพทย์ทันที และการป้องกันอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและประธานกรรมการวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจดูความถูกต้อง ครบคลุมเนื้อหา และนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถาม มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรง (Value Reliability) และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรม SPSS แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย กิจกรรมให้ความรู้ มีค่า

ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6018 ลักษณะการแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7976 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาสุขภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7726 จึงนำแบบสอบถามไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาปรับแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วจึงใช้ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 150 ชุดและผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้คำแนะนำข้อสงสัยต่าง ๆ ในการตอบแบบสอบถาม และติดตามเก็บแบบสอบถาม พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ และความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับ ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดเป็นจำนวน 150 ชุด แต่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 145 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.66

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด โดยได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วจึงนำมาเปลี่ยนรหัสตัวเลข และคิดคะแนนในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม ทั้งนี้ได้ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์คือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. การทดสอบค่า t-test ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในกรณีที่จำแนกตัวแปรเป็น 2 กลุ่ม
3. การทดสอบค่า F-test ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในกรณีที่จำแนกตัวแปรอิสระมากกว่า 2 กลุ่ม
4. ค่าเฉลี่ย (Mean)

การแปลผล

1. เกณฑ์การกำหนดระดับคะแนนเกี่ยวกับลักษณะของการได้รับบริการเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ใช้วิธีการ Nominal Scale โดยให้คะแนนในข้อคำถาม ซึ่งมีคำตอบในลักษณะของ มาตรการส่วนการให้คะแนน ดังนี้

- เคย ให้ 1 คะแนน

- ไม่เคย ให้ 0 คะแนน

- เกณฑ์การแบ่งกลุ่ม คะแนนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือการได้รับบริการการให้ความรู้ที่อยู่ในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ ผู้ศึกษาใช้วิธีหาค่าพิสัย โดยใช้คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด แล้วมาคำนวณหาช่วงคะแนนและค่าอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตร

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

- การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์ มีข้อคำถาม 6 คำถาม

1.00-2.66 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับต่ำ

2.67-4.33 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง

4.34-6.00 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับสูง

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเข้ารับการอบรม มีข้อคำถาม 3 คำถาม

1.00-1.66 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับต่ำ

1.67-2.33 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง

2.34-3.00 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับสูง

- การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรทางการแพทย์ มี ข้อคำถาม 2 คำถาม

1.00-1.33 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับต่ำ

1.34-1.67 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง

1.68-2.01 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับสูง

- ภาพรวมการได้รับบริการเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ มีข้อคำถามทั้งหมด 11 คำถาม แบ่งระดับการได้รับบริการดังนี้

1.00-4.66 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับต่ำ

4.67-8.33 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง

8.34-12.00 คะแนน หมายถึง การได้รับบริการ อยู่ในระดับสูง

2. ข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับลักษณะการแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

ใช้วิธีการ Rating Scale โดยให้คะแนน ในข้อคำถามซึ่งมีคำตอบในลักษณะของ
มาตราส่วนการให้คะแนน ดังนี้

- ปฏิบัติสม่ำเสมอ	ให้	5	คะแนน
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
- ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
- ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติหรือน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

หมายเหตุ

- ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นประจำสม่ำเสมอ หรือ
เกือบทุกวัน

- บ่อยครั้ง หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ สัปดาห์ละครั้ง

- บางครั้ง หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ 1-2 เดือน/ครั้ง

- นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ 3-6 เดือน/ครั้ง

- ไม่เคย หรือน้อยครั้ง หมายถึง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ปีละครั้ง หรือไม่เคยปฏิบัติ
พฤติกรรมนั้น ๆ เลย

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินใจ ในการวิเคราะห์ข้อมูล
แบ่งเป็นระดับ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

1.00-2.33 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ

2.34-3.66 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

3.67-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสุขภาพของตนเอง

ใช้วิธีการ Rating Scale โดยให้คะแนน ในข้อคำถามซึ่งมีคำตอบในลักษณะของ
มาตราส่วนการให้คะแนน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมเชิงบวก ได้แก่ข้อ

28	29	33	34	36	37	39	41
42	45	46	48	52	54	55	

- ตอบปฏิบัติสม่ำเสมอ ให้ 5 คะแนน
- ตอบปฏิบัติบ่อยครั้ง ให้ 4 คะแนน
- ตอบปฏิบัติบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ตอบปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ตอบไม่เคยปฏิบัติหรือน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมเชิงลบ ได้แก่ข้อ

30	31	32	35	38	40	43
44	47	49	50	51	53	56

- ตอบปฏิบัติสม่ำเสมอ ให้ 1 คะแนน
- ตอบปฏิบัติบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ตอบปฏิบัติบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ตอบปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ให้ 4 คะแนน
- ตอบไม่เคยปฏิบัติหรือน้อยครั้ง ให้ 5 คะแนน

การแปลผลการประเมิน

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินใจ ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นระดับ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

- 1.00-2.33 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ
- 2.34-3.66 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.67-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง

การนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาแบ่งออกเป็น 5 บท

บทที่ 1 บทนำเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไป มุมเหตุจูงใจ วัตถุประสงค์ขอบเขตในการศึกษา นิยามศัพท์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ